

BOEK AANKONDIGING.

Mosflora van Nederland door A. J. M. GARJEANNE.

Het uitgeven eener *Flora*, om een groep van planten te determineren, waarvoor tot dusverre nog niet zulk een werk bestond, heeft in dubbel opzicht waarde.

Eerstens worden daardoor velen in de gelegenheid gesteld om op een eenvoudige wijze met zulk een afdeeling kennis te maken, haar nader te bestudeeren; maar ten tweede heeft het ook een wetenschappelijke beteekenis, omdat juist de bestudeering van zulk een groep door velen, steeds heel veel nieuws zal leeren omtrent de verspreiding der daartoe behoorende planten in ons land en er zelfs veel kans is, dat zoodoende nieuwe soorten gevonden worden.

Terwijl toch tot op het oogenblik van de uitgave eener *Flora* zulk een groep slechts door weinigen, die konden beschikken over groo-tere buitenlandsche werken, uitvoerig is bestudeerd en deze niet het geheele land hebben kunnen doorzoeken, wordt nu zulk een afdeeling meer gemeenschappelijk goed en, als de verschillende waarnemers de uitkomsten hunner onderzoekingen nu ook bekend maken en de planten, waarbij zij niet slagen bij hunne determinatie, aan een deskundige opzenden, dienen zij de wetenschap door mede te werken tot de kennis van de geographische verspreiding dier planten.

Tot dusverre bestonden voor ons land alleen *Flora's* om de Phanerogamen (zaadplanten) en van de Cryptogamen de groep der Vaatcryptogamen (de varens, paardenstaarten en wolfsklauwen) te determineren, en geen wonder. Met een goede loupe toegerust is ieder, die wat kennis bezit van de termen bij de plantenbeschrijving in gebruik, in staat met behulp van deze werken den naam eener plant, die hij vindt, op te zoeken.

Anders is het, als ook het onderzoek zich zal uitstrekken tot de overige groepen der Cryptogamen: de wieren, de zwammen, de korstmossen, de mossen. Daarbij is een gewone loupe onvoldoende, het gebruik van het microscoop noodzakelijk. Het minst geven echter onder de zooveel genoemde groepen de mossen tot moeilijkheden aanleiding. Een microscoop, dat hoogstens 100 maal behoeft te vergrooten, is hier voldoende om alles te zien.

Nu in de laatste jaren de lust voor natuurstudie zoozeer is toenomen, nu velen hebben geleerd planten en dieren in hun levenswijze te slaan, meende de heer GARJEANNE, dat de tijd gekomen was, om een *Mosflora van Nederland* te vervaardigen en uit te geven.

De redactie van dit tijdschrift heeft mij uitgenoodigd om mijn oordeel over dit werk te zeggen. Ik voldoe gaarne aan die uitnoodiging en, na het bovengezegde, zal het ieder der lezers duidelijk zijn, dat ik in beginsel het uitgeven van zulk eene *Flora* zeer toejuich. Ik zal mij dus verder kunnen bepalen tot het bespreken van de wijze, waarop, naar mijne meening, de heer GARJEANNE zich van de taak, die hij op zich nam, heeft gekweten.

Om dit na te gaan, heb ik een aantal mossen met behulp van zijn werk gedetermineerd en daarbij geene bijzondere moeilijkheden gevonden, zoodat ik dan ook geloof, dat zich voor hen, die reeds gewoon zijn met een der gewone *Flora's* te determineeren en die tevens in het bezit zijn van een vrij eenvoudig microscoop, geen groote bezwaren zullen voordoen en dat zij genoeg en voldoening zullen hebben van de verkregen resultaten.

Natuurlijk is door den heer GARJEANNE gebruik gemaakt van de opgaven in den 2^{en} druk van het 2^e deel van *Prodromus Florae Batavae*, waarin alle mossen, die tot dusverre als inlandsch bekend zijn, met hunne vindplaatsen zijn opgegeven.

Het is te verwachten, dat het gebruik van zijn werk voor ons land nieuwe soorten zal doen kennen en dat ook omtrent het verspreidingsgebied van bekende nieuwe gegevens verkregen zullen worden. Daarom vind ik het zeer jammer, dat de heer GARJEANNE zich niet beschikbaar heeft gesteld (b. v. in de voorrede van zijn werk) om die berichten te ontvangen. Hij zou daardoor zeker een nuttig werk hebben gedaan.

Als ik hier nu verder een paar opmerkingen laat volgen, is dit niet met de bedoeling daardoor de verdiensten van het werk te verkleinen, doch alleen, omdat mijne belangstelling in den arbeid mij er toe drijft den schrijver uit te noodigen in een eventueelen 2^{en} druk een paar wijzigingen aan te brengen.

In de eerste plaats zou ik hem in overweging willen geven te trachten, bij de dichotomische tabellen nog minder gebruik te maken van eigenschappen van den kapsel, omdat daardoor voor die soorten, waarvan in ons land kapsels zelden of niet voorkomen, de determinatie zeer bemoeilijkt wordt. Wel zegt de heer GARJEANNE,

en ik stem hem dit gaarne toe, dat iemand, die een weinig in de mossen thuis is geraakt, ook zonder kapsel wel weet tot welke familie een mos, dat men zonder kapsel heeft gevonden, behoort, doch ik geloof toch dat vele beginners op deze wijze, mijns inziens onnoodig, worden afgeschrikt.

In de tweede plaats zou ik hem willen voorstellen het opzoeken en het overzicht over het geheel gemakkelijker te maken, door boven de pagina's den naam der daar behandelde familiën te doen drukken en in de eerste tabellen achter de familiën de pagina te zetten, waarop die familie verder wordt behandeld. Ik weet wel, dat dit geen overwegend belangrijke zaak is, maar het maakt het werken met het boek veel aangenamer.

Als ik dus ten slotte mijn indruk mag resumeeren, is het deze, dat ik het werk gerust aan onze jeugdige natuurliefhebbers durf aanbevelen; zij zullen er bij het onderzoek der mossen een trouwen gids aan hebben.

H. HEUKELS.
